

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ (διδαγμένο)

Α. ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ:

Λοιπόν, ποτέ ως τώρα δεν απουσίασα από καμιά από τις υπόλοιπες εκστρατείες και φυλάξεις φρουριών αλλά πάντα εκστράτευα με τους πρώτους και αποχωρούσα με τους τελευταίους. Πρέπει, λοιπόν, να εξετάζετε με τέτοια κριτήρια αυτούς που αναμιγνύονται στα πολιτικά με φιλοτιμία και με ευπρέπεια και όχι, αν κάποιος είναι μακρουμάλλης, να τον μισείτε γι' αυτό το λόγο. Γιατί, αυτού του είδους οι συνήθειες δε βλάπτουν ούτε τους απλούς πολίτες ούτε τις αρχές της πόλης, όμως από εκείνους τους πολίτες, που είναι αποφασισμένοι να κινδυνεύουν απέναντι στους εχθρούς, όλοι σας γενικά ωφελείστε.

B.1. Ο Μαντίθεος κατά τη διαδικασία της δοκιμασίας του υπερασπίζεται τον εαυτό του απέναντι στην καταγγελία ότι είχε υπηρετήσει ως ιππέας κατά τη διάρκεια της εξουσίας των Τριάκοντα τυράννων και επομένως δεν θα έπρεπε να καταλάβει το βουλευτικό αξίωμα. Στη συγκεκριμένη ενότητα ο κατηγορούμενος μέσα από το λόγο, που συνέταξε για την υπεράσπισή του ο σπουδαίος λογογράφος Λυσίας, προβάλλει τον εαυτό του, ως πρότυπο πολίτη. Ο Μαντίθεος τονίζει ότι πάντα υπήρξε συνεπής στις στρατιωτικές του υποχρεώσεις («τῶν τοίνυν ἄλλων στρατειῶν ... πάποτε»). Επισημαίνει ότι κινητήριο δύναμη ήταν πάντα όχι ο νεανικός ενθουσιασμός αλλά η φιλοπατρία και η αίσθηση του καθήκοντος για το κοινό συμφέρον. Με γεναιότητα και αυταπάρνηση προσφέρει τις υπηρεσίες στην πόλη του («πάντα τὸν χρόνον διατετέλεκα ... ἀναχωρῶν», «τῶν κινδυνεύειν ἐθελόντων ... ὠφελείσθε») και ασχολείται με τα κοινά με φιλοτιμία και ευπρέπεια («τοὺς φιλοτίμως καὶ κοσμίως πολιτευομένους»).

B.2. α) Ο Μαντίθεος με τη φράση «καίτοι χρή τοὺς φιλοτίμως καὶ κοσμίως πολιτευομένους ... πολλὰ κάγαθὰ ὑμᾶς εἰσιν εἰργασμένοι» προβάλλει το κριτήριο, που πρέπει να

λαμβάνεται υπόψη για την αξιολόγηση του πολίτη. Σύμφωνα με αυτό, μία αξιολογη πράξη, όπως η εκτέλεση του καθήκοντος προς την πόλη («ἐκ τῶν ἔργων») είναι αυτή που πρέπει να τον αξιολογεί θετικά. Αντίθετα η εξωτερική εμφάνιση («ἀπ' ὄψεως», «εἷ τις κομᾶ»), δεν μπορεί να είναι καθοριστική. Ο λόγος του Μαντίθεου σε αυτό το σημείο θέτει το ζήτημα της διαφοράς ανάμεσα στο «φαίνεσθαι» και το «εἶναι». Η κριτική και η αξιολόγηση ενός πολίτη αποκλειστικά από την εμφάνιση δεν είναι σωστή, επειδή μπορεί να οδηγήσει σε λανθασμένα συμπεράσματα. («πολλοὶ μὲν γὰρ μικρὸν διαλεγόμενοι ... ὑμᾶς εἰσιν εἰργασμένοι»).

Ο λόγος του Λυσία, που εκφωνεί ο κατηγορούμενος, επισημαίνει στους δικαστές, ότι κάθε πράξη αξιολογείται ή καλύτερα ότι πρέπει να αξιολογείται, από το κίνητρο, την ποιότητα και το αποτέλεσμα της. Σε αυτό το πλαίσιο, συνήθειες, που αφορούν την εξωτερική εμφάνιση και δεν βλάπτουν κανένα, δεν μπορούν να είναι αξιόπιστα στοιχεία για την κρίση κάποιου ως καλού ή κακού πολίτη. Η υποδειγματική συμπεριφορά, η προσφορά στην πατρίδα και κάθε ενέργεια, που στόχο έχει την ωφέλεια της πόλης και κατά συνέπεια του συνόλου των πολιτών είναι το κριτήριο, που προβάλλεται στους δικαστές από τον ομιλητή. Με δεδομένο ότι ο ίδιος έχει αναφερθεί σε πράξεις, που τον καθιστούν ευσυνείδητο, γεναίο, και φιλόπατρη το σημείο αυτό μπορεί να συμβάλει θετικά στην τελική ετυμηγορία των δικαστών. (Επίσης, η χρησιμοποίηση του β' πληθυντικού δεσμεύει τους βουλευτές για μια ευνοϊκή για το Μαντίθεο απόφαση).

β) Ο Μαντίθεος αναφέρεται στην εξωτερική εμφάνιση, γιατί ανήκε στους «λακωνίζοντας», ακολουθούσε δηλαδή τον σπαρτιατικό τρόπο ένδυσης και είχε μακριά μαλλιά, γεγονός που ενοχλούσε κάποιους δημοκρατικούς, που είχαν διαφορετική εμφάνιση και κοντή κόμη. Θέλοντας να αποφύγει την αντιπάθεια και κακή εκτίμηση των δικαστών, που θα μπορούσε να προκύψει λόγω της εμφάνισής του, τονίζει στους βουλευτές ότι πρέπει να τον κρίνουν απ' τα έργα του, όχι απ' την εμφάνιση του.

Ο Λυσίας συμπεριέλαβε στην επιχειρηματολογία του το ζήτημα της εξωτερικής εμφάνισης θέλοντας να υπερασπίσει τον Μαντίθεο. Καθιστά σαφές ότι η εξωτερική εμφάνιση ενός ανθρώπου δεν πρέπει να επηρεάζει την κρίση μας γι'

αυτόν, γιατί η αξία ενός ατόμου αποκαλύπτεται απ' τις πράξεις, τη συμπεριφορά του, τα λόγια του, τον ψυχικό του κόσμο. Η επιμελημένη εμφάνιση είναι αρωγός στη δημιουργία μιας πρώτης εντύπωσης. Ωστόσο, όπως επισημαίνεται και στο απόσπασμα υπάρχουν πολλοί άνθρωποι με εξαιρετη εμφάνιση, που είναι κενοί περιεχομένου και προσπαθούν να καλύψουν τις ατέλειες του χαρακτήρα τους με την επιμέλεια της εξωτερικής μορφής. Ο Λυσίας, ως οξυδερκής και ικανός λογογράφος σκόπιμα αναφέρεται σε ανθρώπους, όπως ο Μαντίθεος, που έχουν προσφέρει πολλά αγαθά στο κοινό σύνολο και δεν έχουν βλάψει με τη στάση τους κανέναν, προσπαθώντας έτσι να δεσμεύσει συναισθηματικά και ηθικά τους βουλευτές προκειμένου η απόφασή τους να είναι ευνοική για τον πελάτη του.

B. 3. βλ. Σελ. 17-18 σχ. βιβλίου: «*Το αρχαιότερο δικαστήριο στην Αθήνα...θεωρείται ο Λυσίας*»)

B.4.

A	B
διάλογος, διάλεξη, διάλεκτος	διαλέγω ή διαλέγομαι
γένος, γενεά, γένεση, γόνος	γίγνομαι
φίλτρο	φιλέω-φιλώ
έλλειψη, λοιπός, ελλιπής	λείπω
όψη, οπή, είδος, ιδέα, ύποπτος	όραω-όρω
πολιτεία, πολίτευμα	πολιτεύω
τελετή	τελέω - τελώ

Επιμέλεια: Σπύρτζη Αθανασία
 Τομέας Αρχαίων Ελληνικών
 Ορόσημο Αθήνας

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ (αδίδακτο)

Α. ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ:

6] Ζητώ λοιπόν, κύριοι, να δείξετε σε εμένα που απολογούμαι, περισσότερη εύνοια παρά στους κατηγορούς μου, αφού ξέρετε καλά ότι ακόμη και αν ακούτε αμερόληπτα (στην ακροαματική διαδικασία), αναγκαστικά αυτός που απολογείται μειονεκτεί. Γιατί αυτοί για μεγάλο χρονικό διάστημα αφού μηχανορράφησαν και συνωμότησαν, χωρίς οι ίδιοι να βρίσκονται σε κίνδυνο, ετοίμασαν την κατηγορία. Εγώ από την άλλη απολογούμαι με φόβο και αγωνία και (με τον κίνδυνο) της πιο μεγάλης συκοφαντίας. Είναι εύλογο λοιπόν να δείξετε σε εμένα περισσότερη εύνοια παρά στους κατηγορούς μου. [7] Επιπλέον πρέπει να φέρετε στο μυαλό σας και το εξής, ότι αν και πολλοί εκτόξευσαν πολλές και φοβερές κατηγορίες, αμέσως ανακαλύφθηκε ότι έλεγαν ψέματα τόσο φανερά, ώστε εσείς πολύ πιο ευάρεστα να τιμωρούσατε τους κατηγορούς παρά τους κατηγορουμένους.

B1. ἄνδρες: ἄνερ

πλείω: πολλήν –πλείστην

ἐμοὶ: ἡμῖν

μεγίστης: μέγαν

δίκην: δίκας

B2. παρασχέσθαι: παράσχεσ

ειδότας: ἴσασιν

συνθέντες: συντίθησι

ποιούμαι: ποιῶν- ποιούσα -ποιούν

ἐξηλέγχθησαν: ἐξελέλεξαι

Γ1.

- **παρασχέςθαι:** τελικό απαρέμφατο, αντικείμενο στο ρήμα αίτουμαι (ετεροπροσωπία, το υποκείμενο του απρμφ είναι το ύμᾱς)
- **μετὰ δέους:** εμπρόθετος προσδιορισμός του τρόπου στο ποιούμαι τήν ἀπολογία
- **τοῖς κατηγοροῖς:** β' ὀρος σύγκρισης ἀπὸ το πλείω (εκφέρεται με ἢ και ομοιοπτῶτως με τον πρώτο : ἐμοὶ)
- **κατηγορήσαντες:** επιρρηματική εναντιωματική μετοχή, συνημμένη στο υποκείμενο του ρήματος πολλοὶ

Γ2. α) Η μετοχή ψευδόμενοι είναι κατηγορηματική καθώς εξαρτάται ἀπὸ το ρήμα ἐξηλέγχθησαν (ἐλέγχου). Αναλύεται σε δευτερεύουσα ειδική πρόταση ως εξής:

- ὅτι πολλοὶ ψεύδονται (ἢ ἐψεύδονται)

-εισάγεται με το ὅτι γιατί η κατηγορηματική μετοχή δηλώνει πραγματικό γεγονός

-εκφέρεται με ευκτική πλαγίου λόγου, γιατί εξαρτάται ἀπὸ ρήμα ιστορικού χρόνου (ἐξηλέγχθησαν) [μετὰ ἀπὸ ιστορικό χρόνο μπορεί να διατηρηθεί η οριστική. Τότε ὁμως η μετοχή ενεστώτα αποδίδεται με παρατατικό]

β. 1. ὅτι [...] ἀνάγκη τὸν ἀπολογούμενον ἔλαττον ἔχειν : δευτερεύουσα ονοματική ειδική πρόταση, εισάγεται με τον σύνδεσμο ὅτι, γιατί δηλώνει αντικειμενική κρίση. Εκφέρεται με απλή οριστική (μετὰ ἀπὸ αρκτικό χρόνο) γιατί δηλώνει το πραγματικό. Εξαρτάται ἀπὸ την μετοχή εἰδότας (γνωστικό ρήμα) και ἐπέχει θέση αντικειμένου στην μετοχή.

2. κἂν ἐξ ἴσου ἀκροᾷσθε: δευτερεύουσα επιρρηματική παραχωρητική πρόταση, εισάγεται με τον σύνδεσμο κἂν (και ἂν). Εκφέρεται με υποτακτική γιατί λανθάνει υποθετικός λόγος που δηλώνει την αόριστη επανάληψη στο παρόν/μέλλον [απόδοση η απρόσωπη έκφραση ἀνάγκη (έστί)]

3. ὅτι πολλοὶ ἤδη πολλὰ καὶ δεινὰ κατηγορήσαντες παραχοῆμα ἐξηλέγχθησαν ψευδόμενοι οὕτω φανερώς: δευτερεύουσα ονοματική ειδική πρόταση, εισάγεται με τον σύνδεσμο ὅτι, γιατί δηλώνει αντικειμενική κρίση. Εκφέρεται με απλή οριστική (μετά από αρκτικό χρόνο) γιατί δηλώνει το πραγματικό. Εξαρτάται από την περίφραση ἐνθυμητέον (έστί) (ρήμα μνήμης) και επέχει θέση επεξήγησης στο τόδε

4. ὥστε ὑμᾶς πολὺ ἂν ἦδιον δίκην λαβεῖν παρὰ τῶν κατηγορῶν ἢ παρὰ τῶν κατηγορουμένων: δευτερεύουσα επιρρηματική συμπερασματική πρόταση (απαρεμφατική), εισάγεται με τον σύνδεσμο ὥστε. Εκφέρεται με απαρέμφατο γιατί το αποτέλεσμα είναι φυσικό επακόλουθο / ενδεχόμενο. Επέχει θέση επιρρηματικού προσδιορισμού του αποτελέσματος (προσδιορίζει τροπικό επίρρημα που βρίσκεται στην πρόταση εξάρτησης: οὕτω φανερώς)